

MAKTUBAS

PAULO COELHO

*Be gimtosios nuodėmės pradėtoji Marija, melski už mus,
kurie šaukiame Tavo pagalbos. Amen.*

PAULO COELHO
MAKTUBAS

Iš portugalų kalbos vertė
Audrius Musteikis

VILNIUS, 2024

Versta iš:
Paulo Coelho *Maktub*

Bibliografinė informacija
pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

This edition was published by arrangements
with Sant Jordi Asociados Agencia Literaria
S.L.U., Barcelona, Spain.
www.santjordi-asociados.com
All Rights Reserved.
<http://paulocoelhoblog.com>

Copyright © 1994 by Paulo Coelho
© Vertimas į lietuvių kalbą, Audrius Musteikis, 2024
© Viršelis, Jim Tierney, 2024
© Leidykla VAGA, 2024
ISBN 978-5-415-02807-8

S K I R I U
Nhá Chicai,
Patríciai Casé,
Edinho ir
Alcino Leite Neto

*Aš šlovinu tave, Tēve,
dangaus ir zemes Viešpatie,
kad paslēpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų,
o apreiškei mažutēliams.*

Lk 10, 21

PRIEŠ PRADEDANT

9

Maktubas – ne patarimų knyga, o dalijimasis patirtimi.

Didžiąją tekstų dalį sudaro mano mokytojo bylojimai, išsakyti per vienuolika mūsų bendravimo metų. Kitas istorijas išgirdau iš draugų ar atsitiktinai sutiktų žmonių, padariusių man nepamirštamą įspūdį. Galų gale turiu minėti perskaitytas knygas ir pasakojimus, kurie jau seniai, anot jėzuito Anthony'o Mello, yra tapę dvasiniu žmonijos paveldu.

Postūmis *Maktubui* buvo Alcino Leite Neto, dienraščio *Folha de S. Paulo* kultūros priedo „Ilustrada“ tuomečio redaktoriaus, skambutis. Pasiūlymą priėmiau viešėdamas Jungtinėse Valstijose, nelabai žinodamas, apie ką rašysiu. Bet tai buvo viliojanti paskata, todėl nusprendžiau sutikti. Gyventi – tai rizikuoti.

Pamatęs, koks čia darbas, buvau benuleidžias rankas. Turėjau nemažai važinėti po užsienį, pristatydamas savo knygą, ir skiltis laikraštyje pavirto kankyne. Tačiau ženklai ragino tęsti: gautas skaitytojo laiškas, bičiulio komentaras, vieno žmogaus parodytas laikraščio iškarpų aplankas.

Po truputį mokiausi būti konkretus ir lakoniškas. Buvau priverstas vėl perskaityti kūrinius, prie kurių ketinau

darsyk grįžti, bet vis atidėliodavau, ir tie nauji susitikimai suteikė man neapsakomai daug džiaugsmo.

Ėmiau stropiau užsirašinėti mokytojo žodžius. Galiausiai į viską aplinkui pradėjau žvelgti kaip į skilties medžiagą, ir tai mane didžiai praturtino – ir šiandien jaučiuosi dėkingas už tas kasdienes užduotis.

Į šį tomelį atrinkau tekstus, spausdintus *Folha de S. Paulo* nuo 1993 m. birželio 10 d. iki 1994 m. birželio 11 d. „Šviesos kario“ skiltys į šią knygą nepateko, iš jų susidėliojo Šviesos kario vadovas.

Vienos iš savo istorijų knygų pratarmėje Anthony Mellas tvirtina: „Mano užduotis tebuvo austi: negaliu prisiimti medvilnės nei siūlų nuopelnų.“

Aš irgi negaliu.

PAULO COELHO

Keliauninkas sėdi tarp krūmokšnių ir žiūri į kuklų namą priešais. Jau yra čia buvęs su draugais ir tuo metu įžvelgė tik statinio panašumą su vieno katalonų architekto, niekada čia nesilankiusio, kūryba.

Namas stovi Kabo Frijuje, Rio de Žaneiro valstijoje, ir pastatytas jis iš skeveldrų. Jo šeimininkas Gabrielis 1899 metais susapnavo angelą, kuris pasakė: „Pastatyk namą iš skeveldrų“. Gabrielis pradėjo rinkti sudaužytas plyteles, lėkštes, ąsočius ir kitus niekučius. „Kiekviena šukelė suspindės grožiu“, – sakydavo Gabrielis apie savo darbą. Keturiasdešimt metų vietos gyventojai laikė jį pamišėliu. Paskui namą atrado turistai ir ėmė vežtis čia savo draugus. Gabrielis pelnė genijaus vardą. Bet naujumo žavesys išblėso, ir Gabrielis nugrimzdo į užmarštį. Tačiau statybas jis tęsė: būdamas 93-ejų metų, prilipdė paskutinę duženą. Ir numirė.

Keliauninkas užsidega cigaretę, tyliai rūko. Šiandien jis nebesvarsto apie Gabrielio statinio panašumą į Antonio Gaudí architektūrą. Žiūri į skeveldras ir mąsto apie savo gyvenimą, kuris irgi – kaip bet kurio žmogaus – sudėliotas iš viso to, kas buvo ir praėjo, gabaliukų. Bet ateina metas, ir tie paskiri gabaliukai pradeda įgyti pavidalą.

Ir keliauninkas, žvelgdamas į popieriaus lapus ant kelių, ima prisiminti praeitį. Ten – jo gyvenimo gabalai, patirtos situacijos, atmintin įstrigusios knygų ištraukos, mokytojo pamokos, draugų pasakojimai, kadaise jo išgirstos istorijos. Ten apmąstymai apie savąjį laiką ir apie savo kartos svajones.

Ir kaip tas žmogus, kuris susapnavo angelą ir statė namą, dabar esantį jam priešais akis, keliauninkas mėgina susidėti popierius – kad suprastų savo paties dvasinę sąrangą. Prisimena vaikystėje skaitytą Malbos Tahano knygą *Maktub!* ir pagalvoja: „Galbūt turėčiau padaryti tą patį.“

Mokytojas sako:

– Pajutę, kad atėjo metas pokyčiams, nesąmoningai paleidžiame juostą, kurioje įrašytos ligtolinės mūsų nesėkmės.

Suprantama, kuo mes vyresni, tuo ilgesnės sunkių akimirkų atkarpos. Bet sykiu patirtis aprūpino mus priemonėmis įveikti visas nesėkmes, kad vėl stotume į kelią ir žengtume pirmyn. Į grotuvą mūsų galvose reikia įdėti ir tokią vaizduotę.

Jei leisime tik pralaimėjimų įrašus, taip ir liksime sukaustyti. Jei nuolat peržiūrėsime vien tik patirties įrašus, galų gale atrodysim sau patys išmintingesni, nei iš tiesų esame.

Mums būtinos abi juostos.

Įsivaizduokite vikšrą. Didžiąją gyvenimo dalį jis praleidžia ant žemės, žiūri į paukščius ir piktinasi savo dalia ir pavidalu.

– Aš niekingiausias iš visų būtybių, – kartoja jis. – Esu baisus, šlykštus, pasmerktas šliaužioti.

Bet ateina diena, kai Gamta pareikalauja susukti kokoną. Vikšrą apima siaubas – šito jis nėra daręs. Manydamas, kad rengia sau kapą, vikšras ruošiasi mirti. Ir nors piktinosi ligtoliniu gyvenimu, jis vėl protestuoja:

– Kai pagaliau apsipratau, Viešpats iš manęs atima ir tuos menkus trupinius.

Netekęs vilties, įsigaužia į kokoną ir laukia žūties.

O po keleto dienų pavirsta gražiausiu drugeliu: sklendžia, nardo, ir žmonės juo gėrasi. Jis neatsistebi, kaip viskas sutvarkyta ir kokie nenusėjami Dievo planai.

Vienas svetimšalis Skėtės vienuolyne susirado tėvą Pastorą.

– Noriu savo gyvenimą nukreipti į gėrį, – prabilo jis. –
Bet niekaip neatsikratau nuodėmingų minčių.

Lauke buvo vėjuota, todėl tėvas paprašė:

– Čia, viduje, labai karšta. Gal pagautum bent kiek vėjo iš
lauko ir atneštum atvėsinti patalpą?

– Tai neįmanoma, – atsakė svetimšalis.

– Lygiai taip neįmanoma liautis galvojus apie dalykus, ku-
rie įžeidžia Dievą, – paaiškino tėvas. – Bet jei išmoksi saky-
ti „ne“ pagundoms, jos nepadarys tau nieko blogo.

Mokytojas sako:

– Jei reikia priimti kokį nors sprendimą, užvis geriausia žengti pirmyn ir iš anksto susitaikyti su pasekmėmis. Kokios bus tos pasekmės, žinoti iš anksto negalite.

Visi spėjimai ir burtai sumanyti kaip patarimai žmogui, tai tikrai ne ateities pranašystės. Spėjikai – puikūs patarėjai ir labai prasti pranašai.

Maldoje, kurios mus išmokė Jėzus, sakoma: „Teesie Tavo valia“. Kai ši Valia parūpina mums sunkumų, visada prideda ir sprendimą.

Jei būrimai iš tiesų galėtų numatyti ateitį, visi spėjikai ir būrėjai būtų turtingi, laimingi, sukūrę šeimas.

Mokinys priėjo prie mokytojo ir tarė:

– Daugybę metų siekiau nušvitimo. Jaučiu, nebedaug trūksta. Norėčiau žinoti, koks turėtų būti kitas žingsnis.

– Sakyk, iš ko tu pragyveni?

– Dar neišmokau savęs išlaikyti, man padeda tėvas ir motina. Bet juk čia smulkmena.

– Kitas žingsnis – pusę minutės žiūrėti į saulę, – nurodė mokytojas.

Mokinys pakluso.

Po pusės minutės mokytojas paprašė papasakoti, ką šis matęs aplinkui.

– Nieko nemačiau, plieskianti saulė žilpino akis, – atsakė mokinys.

– Tas, kuris tik ieško šviesos, o atsakomybę už save perkelia kitiems, nušvitimo nepasiekia. Kieno akys nuolat įsmeigtos į saulę, tas galiausiai apanka, – paaiškino mokytojas.

Vienas žmogus, eidamas Pirėnų kalnų slėniu, susitiko seną piemenį. Pasidalijo su juo valgiu, o paskui jiedu ilgai šnekučiavosi apie gyvenimą.

Žmogus kalbėjo, kad jeigu tikėtų Dievą, turėtų patikėti ir tu, kad nėra laisvas, nes Dievas nulemtų kiekvieną jo žingsnį.

Tada piemuo nuvedė jį prie tarpeklio, kur be galo aiškiai buvo girdimas kiekvieno garso aidas.

– Gyvenimas – tai šitos sienos, o likimas – kiekvieno iš mūsų riksmas, – tarė piemuo. – Ką riktelsime, viskas pasieks Jo širdį ir bus mums gražinta tokiu pačiu pavidalu.

Dievas veikia nelyginant mūsų veiksmų aidas.

Maktub reiškia „parašyta“, t. y. „taip nulemta“. Maktubas – likimas. Bet, arabų manymu, tai nėra teisingiausias vertimas – nors viskas ir „parašyta“, Dievas yra gailestingas, savo plunksną ir rašalą Jis eikvoja vien tam, kad mums padėtų.

Keliauninkas Niujorke. Ilgiau pamiegojo, o pabudęs susigriebė vėluojąs į susitikimą. Išėjęs į lauką, nerado savo automobilio – suprato, kad jį nutempė policija.

Į susitikimą nuvyko po valandos, pietūs užtruko ilgiau nei paprastai, o jo galvoje sukosi mintys apie baudą – tikriausiai teks pakloti nemenką sumą. Staiga keliauninkas prisiminė išvakarėse rastą vieno dolerio banknotą. Įžvelgė keistą sąsają tarp to banknoto ir rytinio nutikimo. „Gal jį turėjo rasti kas nors kitas, bet paėmiau aš? Gal pinigais buvo padėtas kelyje žmogaus, kuriam jo labai reikėjo? O jeigu įsikišau į tai, kas parašyta?“

Nusprendęs atsikratyti pinigų, kaip tik pamatė elgetą, sėdintį ant žemės. Skubiai padavė jam dolerį.

– Minutėlę, – tarė elgeta. – Esu poetas ir noriu atsilyginti eilėmis.

– Tik neilgomis, nes aš skubu, – paprašė keliauninkas.

Elgeta pasakė:

– Juk gyvas jūs tik todėl, kad dar nenukeliaavote ten, kur skubate.

Mokinys tarė mokytojui:

– Pusę dienos mažčiau apie tai, apie ką neturėčiau mąstyti, geidžiau to, ko neturėčiau geisti ir kūriau planus, kurių neturėčiau kurti.

Mokytojas pasiūlė mokiniui drauge pasivaikščioti po mišką netoli savo namų. Ten mostelėjo į vieną augalą ir paklausė, ar mokinys žinąs, kas čia.

– Šunvyšnė, – atsakė mokinys. – Jei kas suvalgys jos lapų, gali numirti.

– Bet vien nuo žiūrėjimo į ją nemirs, – kalbėjo mokytojas.

– Taip ir negeri troškimai nepadarys mums jokios žalos, jei nesileisime jų sugundomi.

Tarp Prancūzijos ir Ispanijos driekiasi kalnų grandinė. Prie vienos kalnų grupės įsikūręs Arželio kaimas. Ir ten yra šlaitas, vedantis į slėnį.

Kasdien tuo šlaitu užkopia ir nusileidžia senis.

Pirmąsyk atsidūręs Arželyje keliauninkas nieko nepastebėjo. Antrą kartą atkreipė dėmesį, kad vis susitinka tą patį žmogų. Ir kiekvieną sykį, būdamas tame kaime, įsidėmėdavo daugiau detalių: senio drabužius, kepurę, lazda, akinius. Ir dabar, prisiminęs Arželį, visada pagalvoja apie senuką, nors šis apie tai nė neįtaria.

Tik vieną vienintelį sykį keliauninkas jį užkalbino.

Norėdamas pajuokauti paklausė:

- Turbūt pats Dievas gyvena tokiuose nuostabiuose kalnuose?
 - Dievas gyvena ten, kur Jį įsileidžiame, – atsakė senukas.
-

Mokytojas, susitikęs su mokiniais vakarėjant, paprašė užkurti laužą, kad visi susėdę prie jo pasikalbėtų.

– Dvasinis kelias yra tarsi mumyse deganti ugnis, – prabilo mokytojas. – Kas nori ją įkurti, turės iškęsti nemalonus dūmus, nuo kurių gniauš kvapą ir ašaros akys. Lygiai taip įsitvirtina tikėjimas. Ugniai įsidegus, dūmai dingsta, o liepsnos nušviečia viską aplinkui.

– O jei kas tą ugnį uždegs už mus? – paklausė vienas mokinys. – Ir padės mums išvengti dūmų?

– Taip daro netikras mokytojas. Toks ugnį gali įkurti kur panorėjęs ir užgesinti kada panorėjęs. O kadangi nė vieno neišmoko įžiebtį liepsną, visą pasaulį gali palikti tamsybėse.

Viena mano draugė, turinti tris vaikus, nusprendė persikelti su jais į nedidelį ūkį Kanadoje.

Ketino susitelkti vien į kontempliaciją ir dvasinį tobulėjimą.

O ten ji įsimylėjo, dar kartą ištekėjo, išmoko šventųjų naudotų meditavimo technikų, rūpinosi vaikų mokslais, susirado draugų, įgijo priešų, apleido dantis, užsidirbo pūlinį, per pūgą stabdė pakeleivingą automobilį, išmoko pati pataisyti automobilį, atšildyti užšalusius vamzdžius, labai taupyti mėnesiui baigiantis, gyventi iš bedarbio pašalpos, miegoti nešildomoje patalpoje, juoktis be priežasties, verkti iš nevilties, sutvarkyti krosnies skliautą, remontuoti namus, klijuoti apmušalus, vesti kontempliacijos kursus.

O dar nė metai nebuvo praėję.

– Ir pagaliau supratau, kad maldos gyvenimas nereiškia atsiskyrimo, – tvirtina ji. – Dievo meilė tokia apsti, kad būtina ja dalytis.

„Maktubas“ – ne patarimų knyga, o dalijimasis patirtimi.

Paulo Coelho „Maktubas“ – tai išmintingų pasakojimų ir metaforų sklidina knyga. Kiekviena istorija yra tarsi švyturys, neskubriai vedantis į vidinę transformaciją, dovanojantis pažinimo ir atradimo džiaugsmą. Šias istorijas Coelho užrašė įkvėptas folkloro, savo mokytojo bylojimų, artimų ir atsitiktinai sutiktų žmonių pasakojimų, palikusių jame gilų įspaudą. Jas visas jungia universali bendražmogiška patirtis.

Jei reikia priimti kokį nors sprendimą, užvis geriausia žengti pirmyn ir iš anksto susitaikyti su pasekmėmis. Kokios bus tos pasekmės, žinoti iš anksto negalite.

PAULO COELHO laikomas vienu įtakingiausių mūsų laikų rašytojų, jo knygos išleistos daugiau nei 170 šalių, išverstos į 88 kalbas, jų parduota daugiau nei 320 milijonų egzempliorių. Jis yra daugybės pasaulinių bestselerių, įskaitant vienos išpūdingiausių šiuolaikinės literatūros knygų – „Alchemiko“ – autorius. Nuo 2002 m. Brazilijos literatūros akademijos narys, 2007 m. tapo Jungtinių Tautų Taikos pasiuntiniu. 2009 m. pelnė Gineso pasaulio rekordą kaip į daugiausia užsienio kalbų išverstos knygos („Alchemikas“) autorius.

paulocoelhoblog.com

Twitter, Facebook, Instagram: @paulocoelho

